

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Ε΄.-ΤΕΥΧΟΣ Α΄. ΚΑΙ Β΄.

Ὅδε ἐστὶ περὶ λόγου ἂν θεοτέρου ἄνθρωπος
βουλεύσασθε ἢ περὶ παιδείας καὶ κώτου καὶ
τῶν κώτου εἰκείων. (Πλάτ. Θεάγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

10 — ΟΔΟΣ ΟΜΗΡΟΥ — 10

—
1882

Γ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ

ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ ΤΣΑΚΩΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

(*Ιδὲ τεύχος Γ'. σελ. 94—104).

Χαρακτηριστικὸν πάσης ἐργασίας τοῦ κ. Deffner εἶνε καὶ τόδε, ὅτι εἰς ἐξήγησιν τύπων τῆς νέας ἑλλην. προϋποθέτει ἄλλους ἀρχαίους, ἀδιαφορῶν, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχωσιν ἢ μή. Ὅλίγα τινὰ παραδείγματα θὰ διαλευκάνωσι τὸ λεγόμενον· ἐν σελ. 44 τῆς τσακ. Γραμματ. νομίζει ὁ κ. Deffner ὅτι τῶν νέων ἑλλην. τύπων οἷον ἔμορφη (ἐν Κρήτῃ ὁμορφη), νόστιμη, ἀνόστη κτλ. ἀνάγκη νὰ προηγήθησαν ἄλλοι οἷον εὐμόρφη, νοστήμη, ἀνόστη κτλ. ὅπερ παντελῶς ἐσφαλμένον· τύποι τοιοῦτοι οὐδέποτε ὑπῆρξαν· ἢ δύναται ὁ κ. Deffner νὰ ἀποδείξῃ ὅτι καθ' ὃν χρόνον ἐν τοῖς ἐπιθέτοις τούτοις ἤρξατο νὰ παριστᾶται δι' ἰδιαιτέρας καταλήξεως τὸ θηλ. γένος, ὅπως ἐδιδάχθη ἐν Ἐθην. I' 228—242, τότε ἀκόμη ἢ ποσότης τῆς τελικῆς συλλαβῆς ἐκανόνιζε τὰ τοῦ τόνου ὅπως παρὰ τοῖς παλαιοῖς; Ὅπως τοῦτο ἀποδείξῃ, ἀνάγκη νὰ πιστώσῃ πρῶτον, ὅτι τότε ἐσώζετο ἢ τῶν συλλαβῶν ποσότης, ὅπερ ἀδύνατον, ἀφοῦ ἴχνη συγχύσεως τῆς ποσότητος παρέχουσι πολλαὶ μεταγενέστεραι ἔμμετροι ἐπιγραφαί, τύπους δὲ τοιοῦτους, ἐφ' ὅσον ἐγὼ ἠξεύρω, οὐχί. Ταῦτα πάντα ἄνευ ἀμφιβολίας μετεσχηματίσθησαν ἀμέσως ἀπὸ τοῦ ἢ ἀπλυτος, ἢ νόστιμος κτλ. ἀπαράλλακτα ὅπως ἀπὸ τοῦ ἢ κύπειρος παρήχθη ἢ κύπερη¹⁾ ἢ ρίγανη ἀπὸ τοῦ ἢ ὀρίγανος (ὁ κ. Deffner προϋποθέτει ἐν σελ. 109 ἐν ρύγανη (sic) εἰς ἐξήγησιν τοῦ ρούγανη.) κτλ. Ὅμοίως ἀγνοῶν ὁ κ. Deffner τὴν διὰ τοῦ ἐνός σίγμα τοῦ μασᾶσθαι ὀρθογραφίαν καὶ συγχέων οὕτω τὸ μασᾶσθαι καὶ μάσσω προϋποθέτει ἐν σελ. 67 καὶ σελ. 98 εἰς ἐξήγησιν τοῦ Τσακων. ματ'άντου ἐν ἀρχαῖον Λακωνικὸν ματτάζω

¹⁾ Ἡρωδιανὸς περὶ μον. λεξ. 8 23 λέγει ὅτι τὸ κύπαιρον ἦν Δωρικόν. Ἐγὼ ἔγραψα τὴν λέξιν οὐχὶ διὰ τοῦ αι, ἀλλὰ διὰ τοῦ ε, ὑπολαβὼν ὅτι πρὸ τοῦ ρ τὸ εἰ ἐγένετο ε παρβλ. μάγερας χειρότερα κτλ.

καὶ εἰς ἐξήγησιν τοῦ Τσακων. φυάτ'ου ἐν Λακ. φυλάττω, ἀδιαφορῶν ἂν ἀντὶ τοῦ σσ ἐλέγεται ὑπὸ τῶν Δωριέων ττ ἢ μή. Καὶ Νίκανδρος ἐν Θηρικοῖς καὶ Ἡσύχιος διέσωσαν ἡμῖν τὸ ῥῆμα μαστάζω=μασῶμαι, ἐκ τινος *μαστός (πρβλ. ἄμασος: ἀμάσητος Σουίδ.), καὶ τοῦτο ἀνάγεται εἰς ῥίζαν mai, ὅθεν καὶ μασῶμαι, καὶ μάσταξ=(τροφή) καὶ Λατ. mandere κτλ. τὸ μαστάζω δὲ ἐγένετο ἐν τῇ Τσακ. ματ'άντου ὅπως τὸ πρατ'έ=πλαστός, ἄτ'οχο=ἄστοχος καὶ ὅσα ἄλλα μνημονεύει ὁ κ. Deffner ἐν Τσακ. Γραμ. 97. Ὡσαύτως ὑποθέτει ὁ κ. Deffner ἐν σελ. 134 εἰς ἐξήγησιν τοῦ ἐξηγημένου τραυῶ ἐν δημῶδες Λατ. *traveho, ἀφροντιστῶν ἂν ἢ πρὸς συγκοπὰς καὶ ἀποκοπὰς λίαν ἐπιρρεπῆς δημῶδης Λατ. ἠδύγατο νὰ ἔχη τοιοῦτον τύπον, ἀφοῦ καὶ τὸ δόκιμον Λατ. καὶ αἱ ῥωμανικαὶ γλῶσσαι οὐδὲ ἐν ἴχνος τούτου, ἐφ' ὅσον γινώσκω, παρέχουσιν. Ἐν σελ. 105 προὑποθέτει ὁ κ. Deffner εἰς ἐρμηνείαν τοῦ φλούδα ἐν *φλύδη, ὁ παντελῶς ἄτοπον, διότι τὸ φλούδα εἶνε μεγεθυντικὸν τοῦ φλούδι, τοῦτο δὲ ὑποκοριστικὸν τοῦ φλοιός, ὅπως τὸ ρούδι τοῦ ροιά· περὶ τούτων πρβλ. Ἄθην. Γ' 236. Ἐν σελ. 39 (καὶ ἐν Arch. 13) ὑποθέτει ὁ κ. Deffner εἰς ἐξήγησιν τοῦ ἐδοῦκα ὠρᾶκα κτλ. τῶν Τσακῶνων Λακωνικοὺς τύπους *δεδῶκα, *ἔωρᾶκα κτλ. καὶ τούτων ἄλλους δῆθεν ἀρχαιοτέρους *δεδώκαμι *ἔωράκαμι κτλ. διότι πιστεύει ὅτι ἐν τῇ Ἑλλην. γλώσσῃ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἀποκοπὴ τῆς προσωπικῆς καταλήξεως μι, ὅπερ ἀτοπώτατον. Ὅτι δὲ ὁ τόνος μετὰ τὴν νομιζομένην ἔκπτωσιν δὲν ἀνεβιβάσθη, νομίζει ὁ κ. Deffner ὅτι δικαιολογοῦσι περίφημα τὰ τῆς νέας Ἑλληνικῆς κορμί, ἀλάτι, κτλ. πρβλ. Bezenberger Beitr VI 335 καὶ Ἄθην. Γ'. 17, 121—2.

Ὁμοίως προὑποθέτει ὁ κ. Deffner ἐν σελ. 120 εἰς ἐξήγησιν τοῦ Τσακων. ψιλὲ ἀρχαῖον τύπον ὀπτίλος, καὶ δὴ μεταβάλλει οὕτω τὴν παρ' Ἡσυχ. γραφὴν ὀπτίλος, ὅπερ ἄτοπον, ὅπως ἀλλαχοῦ ἀπεδείχθη. Ὡσαύτως προὑποθέτει ὁ κ. Deffner Λακωνικοὺς τύπους τῶν μετοχῶν γράφως, ὀρῶς, ὅπερ παντελῶς ἐσφαλμένον ὅπως μετὰ ταῦτα θὰ δειχθῆ, τὸ ὀρῶς εἶνε μάλιστα διττῶς ἐσφαλμένον, καὶ μόνον ἄνθρωπος τῆς Λακων. ἀδαέστατος

καὶ συγγέων τὰ τῶν διαφόρων διαλέκτων φαινόμενα ἠδύνατο νὰ ὀνομάσῃ συνηρημένον εἰς.— ω τύπον τῆς μετοχῆς Λακωνικόν. Τίς καὶ ἄκρω μόνον δακτύλῳ τῆς τῶν Ἑλλην. διαλέκτων γνώσεως γευσάμενος ἀγνοεῖ ὅτι οἱ Λάκωνες ἔλεγον ἀνιοχίων καὶ τιμᾶν καὶ γελᾶν κτλ. ὅπως *Aliens* II 196—7 ἐδίδαξεν;

Ἐν σελ. 98 πραγματεύεται ὁ κ. Deffner περὶ τῆς λέξεως ἐτία καὶ ἐτία λέγων «δὲν δύναται ἀναμφιβόλως νὰ εἶνε τυχαῖον ὅτι ἐν τῷ Τσακ. καὶ τῷ νέῳ Ἑλλην. ἡ λέξις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ε, οὐδ' ὅτι ἐν τῷ Τσακων. ἀπαγγέλλεται τ' οὐχι τ.» ἐν πρώτοις παρατηροῦμεν ὅτι δὲν ἀληθεύει ὁ δισχυρισμὸς τοῦ κ. Deffner ὅτι ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ ἡ λέξις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ε, διότι παρ' ἡμῖν τὸ αὐτὸ δένδρον λέγεται ἰτέ τ. ἔ. ἰτέα καὶ ἐτέ· ἔπειτα ὅτι καὶ ἂν πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ ἰδιώματα τῆς νέας Ἑλλην. συνεφώνουν, τὸ ε τοῦτο οὐδεμίαν θὰ εἶχε σημασίαν ὡς πρὸς τὸν ἀρχικὸν τύπον τῆς λέξεως, ὅπως οὐδὲ τὸ τ' τοῦ Τσακωνικοῦ· διότι ἡ λέξις εἶνε παλαιοτάτη, ἅτε ἀπαντῶσα ἐν πλείσταις γλώσσαις, αἱ πᾶσαι μαρτυροῦσιν ὑπὲρ τοῦ ἰ καὶ τοῦ t. παρβλ. Ἑλλην. ἰτέα, εἰτέα ὄνομα δήμου Ἀττικῆς, Λατ. vitis Ζενδ. vae-tis, λιθουαν. vyti, ἀρχαῖον Γερμαν. with, μέσ. Γερμαν. wit, νέον Γερμαν. weide κτλ. Οὐδεμία λοιπὸν ἀμφιβολία ὅτι ἡ λέξις ἐν τοῖς Ἰαπετικοῖς χρόνοις εἶχεν ἀμφοτέρους τοὺς φθόγγους ἰ καὶ t, ἡ δὲ παραλλαγή τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἀνάγκη νὰ ἔχῃ εἰδικὴν τινα ἄγνωστον ἡμῖν αἰτίαν, ἣτις πρέπει νὰ ζητηθῆ, οὐχι δὲ νὰ μετατεθῆ. Διότι μετὰ τοῦ αὐτοῦ Δικαιώματος θὰ ἠδύνατό τις νὰ δισχυρισθῆ ὅτι τὸ σήμερον ἐν χρήσει ὄχι πρέπει νὰ γράφηται διὰ τοῦ ω μεγάλου, καὶ νὰ ἀποδοθῆ τῇ ἄκρᾳ Δωρίδι, ὥστε ὄχι ὅπως λέγωσα. Τὸν τονισμὸν θὰ ἐδικαιολόγει εὐκολώτατα λέγων αὐτὸν Αἰολικὸν ὅπως ὁ κ. Deffner ἐν Τσακων. Γραμματ. σελ. 41 περὶ τοῦ Τσακ. νάμου = ἡμῶν πράττει. Οὕτω βεβαίως ἀπαλλάττεται τις πρὸς ὦραν πάσης δυσκολίας, ἀλλὰ μόνον πρὸς ὦραν. Διότι ὡς γνωστὸν ἡ δίφθογγος ου τοῦ ἀρνητικοῦ ἐπιρρήματος διαφέρει τοῦ ου τῆς μετοχῆς λέγουσα, ὅπως ἀποδεικνύουσι καὶ αἱ παλαιαὶ Ἀττικαὶ

ἐπιγραφαί, ἐν αἷς ἀναγινώσκεται πάντοτε ἡ ἄρνησις μετὰ διφθόγου, οὐχὶ μετὰ τοῦ ο ὅπως οἱ λοιποὶ τύποι ἐν οἷς ἐγένετο συναίρεσις ἢ ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις. Ἀνάγκη λοιπὸν ν' ἀπήγγελλον καὶ οἱ Δωριεῖς οὐ οὐχὶ ὦ, ὅπως καὶ σαφέστατα ἀναγινώσκεται ἐν τῇ Λακων. ἐπιγραφῇ τοῦ Δαμῶννος οὐδέες=οὐδής, περίφημος δὲ εἶνε καὶ ἡ Λακων. ἐπιστολῇ μετὰ μόνου τοῦ οὔ.

Ἐσφαλμένως ὁμοίως προϋποθέτει ὁ κ. Deffner ἐν σελίδι 29 ἀρχαῖον τύπον τῆς ἀντωνυμίας τοῦ β'. προσ. *ἐτὺ καὶ *ἀφρότυρος καὶ *κατυφύ· ὅπως ἡμεῖς λέγομεν ἐσὺ τὸ ε ἀπὸ τοῦ ἔγῳ μετενεγκόντες, οὕτως ἔπραξαν καὶ οἱ Τσακῶνες· ὁ ὑποθέτων ἐν *ἐτὺ, ὀφείλει νὰ ὑποθέσῃ καὶ ἐν *ἐσὺ ἀρχαῖον· τὸ δὲ ἀφόκχιουρι τῶν Τσακῶνων εἶναι ταῦτὸ τῷ Κρητικῷ ἀθότυρος τ. ἔ. ἀνθότυρος, καὶ ἀρχαία λέξις *κατ' — ὑφή δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχη, ἀλλὰ τὸ πολὺ πολὺ καθυφή· ἂν δὲ ἡ παραγωγὴ τοῦ κατσοῦφα ἐκ τοῦ κατ' ὑφή ἀληθεύῃ, ὀφείλομεν νὰ ὑπολάβωμεν, ὅτι ἡ σύνθεσις ἐγένετο ἐν τοῖς μετὰ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ δασέος πνεύματος χρόνοις, ὅπως καὶ ἐν τοῖς ἀπ' ὅπου κ' ἂν ἔλθῃ κτλ. Ὅμοίως σφάλλεται ὁ κ. Def. ὑποθέτων ἀρχαίους τύπους ἐν σελ. 68 δραμίζω ἀνοίζω κτλ. Τοὺς τύπους τούτους ἠδύναντο οἱ Τσακῶνες νὰ πλάσωσι, καθ' ἃ ἐν Kuhn XXVII σ. 72 ἐδιδάχθη, καὶ ἂν μὴ ἐκκληρονόμουν αὐτούς. Ἐν σελίδι 98 σημειοῖ ὁ κ. Def. δι' ἀστερίσκου τύπους *ῶράσθης *ῶράσθητι-σθασι, ὡς δὴθεν ἀρχαίους μὴ παραδοθέντας, ὁ ἐσφαλμένον. ἐν σελ. 101 ὑποθέτει ἀρχαῖον τύπον *τίτερτα (sic)=τετάρτη, ὅστις εἶναι ἀληθὲς τέρας· ἐν σελ. 107 ὑποθέτει ἀρχαῖον τύπον *μυστία εἰς ἐξήγησιν τοῦ Τσακωνικοῦ μύσκη καὶ τὸ *μυστία τοῦτο λέγει συγγενὲς τῷ μυστίλη τῶν ἀρχαίων ὁ ἀτοπώτατον· διότι τὸ μυστίλη Δωρ. μυστίλα ὤφειλε φθογγολογικῶς ν' ἀποβάλλῃ τὸ λ πρὸ τοῦ α, πρὸ βλ. ἀγκίαλε=ἀντίλαλος, ἀφύατε=ἀφύλακτος, φυάτ'ου=φυλάττω κτλ. καὶ ἰδοὺ ὁ τύπος μυστία ὅθεν τὸ Τσακ. Ἀρχαίου τύπου μυστία συγγενοῦς τῷ μυστίλη οὐδεμίαν χρεῖαν. Ἐν σελ. 119 προτιμᾷ ὁ κ. Def. νὰ ἀναφέρῃ τὸ Τσακωνικὸν μιτσέ = μικρός, εἰς ἐν πλαστὸν *μιτύς, ὅθεν τὸ ἀρχαῖον μίτυλος, ὁ ἀδύνατον, καθότι

ἐν Κρήτῃ καὶ ἐν Κερκύρα καὶ ἀλλαχοῦ ἀπαγγέλλεται ὁ τύπος μι*κός, ὅστις κατ' οὐδένα τρόπον δύναται νὰ ἀναχθῆ εἰς *μιτὺς διὰ τὸ τ. ἀνάγκη ἄρα νὰ ἐμμείνωμεν ἐν τῇ γνωστῇ παραγωγῇ ἐκ τοῦ μικκός, ὁ δὲ φθόγγος *κ φαίνεται διαδοθεὶς ἐκ τῆς κλητικῆς τοῦ ἀρσενικοῦ μικκέ καὶ τῆς ὀνομαστικῆς μικκοὶ καὶ ἐκ τοῦ θηλυκοῦ μικκή. Ἐν σελίδι 153 ὀμματία καὶ ἐν σελίδι 63 λέγει γροτθία Λακωνικόν, ἀτοπώτατα· διότι τὰ ὀνόματα εἰς —ια τὰ δηλοῦντα πληγὴν διὰ τοῦ ὑπὸ τῆς ῥίζης σημαινομένου π. χ. ξυλιὰ ῥαβδιὰ, σπαθιὰ, κονταριὰ, τουφεκιὰ, γροθιὰ κτλ. ἦσαν τοῖς παλαιοῖς παντάπασιν ἄγνωστα· ἐν σελ. 107 προῦποθέτει τύπον κόγχυλος, πάντῃ περιττόν· διότι ὅπως ἐκ τοῦ κεφαλή ἐγένετο μεγεθунτικὸν κέφαλος, οὕτως ἐκ τοῦ κογχάλη κόχυλος καὶ γκόχυλας.

Ἐν σελ. 147 προῦποτίθεται τύπος τουτο-νός εἰς ἐρμηνείαν τοῦ τουτουνοῦ τουτηνης κτλ. περὶ αὐτῶν θέλει γίνῃ λόγος ἐν τῇ τρίτῃ συμβολῇ.

Τοιοῦτοι ἀσύστατοι εἰς ἐρμηνείαν ἀγνώστων πλασθέντες τύποι ἀπαντῶσιν ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ κ. Deffner δυστυχῶς λίαν πολλοὶ, ἀλλ' ἀφοῦ πολλῶν τὸ ἀδύνατον ἀποδεικνύεται, ἐννοεῖται ὅτι οὐδ' οἱ λοιποὶ ἔχουσι τὴν ἐλαχίστην βεβαιότητα, ἐφ' ἧς ἀνάγκη νὰ στηρίζωνται θετικῆς ἐπιστήμης, οἷα ἡ γλωσσικὴ, τὰ συμπεράσματα· τούτου δ' ἕνεκα πᾶσαι αἱ διὰ προῦποθέσεων ἐξηγήσεις αὗται, ἅς ἀγνοῶν τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλην. γλώσσης καὶ τὴν φυσικὴν αὐτῆς κατὰ μικρὸν διαμόρφωσιν καὶ ἀνάπτυξιν ποιεῖται καὶ αἷς πλεῖστον ἀρέσκεται ὁκ. Def. οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχωσιν ἀξίαν, διότι δὲν λύουσιν ἀλλὰ μετακυλίουσιν τὰ ζητήματα καὶ μάλιστα εἰς χώρας, ἐν αἷς δὲν ὑπάρχουσιν.

Ἀνάγκη νὰ κατανοηθῆ ὅτι ἡ νέα Ἑλλ. δὲν ἐξήλθεν ἐκ τῆς ἀρχαίας αἴφνης ὅπως ἡ Ἀθηνᾶ ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διός, ἀλλ' ὅτι ἀριθμεῖ βίον μακρὸν καὶ ὅτι κατ' αὐτὸν πολλοὺς ἀναπτύξεως βαθμοὺς διήνυσεν, οὗς ἀνάγκη νὰ μελετήσῃ ἐπιμελῶς ὁ βουλόμενος νὰ κατανοήσῃ ὅπως δῆποτε τὴν γλῶσσαν, καὶ πρὸς τούτοις νὰ μνημονεύῃ ὅτι βίος τῆς γλώσσης εἶναι αὐτὸ τοῦτο

τὸ αἰεὶ μεταβάλλεσθαι διὰ δημιουργίας νέων καὶ ἀποβολῆς ἄλλων. Πρὸς τούτοις ἀνάγκη νὰ ᾔηται γνωστὸν, ὅτι οἱ νόμοι τῶν μεταβολῶν τούτων, ἐφ' ὅσον ἡμῖν σήμερον γνωστοὶ, οὐ μόνον δὲν ταυτίζονται πάντοτε πρὸς τοὺς ἀναλόγους τῆς ἀρχαίας Ἑλλ. ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἀντικρὺς ἀντίκεινται τούτοις. Ὅπως ἀποφύγη ὁ κ. Def. τοὺς πολλοὺς μόχθους εἰς βαθμιαίαν κτῆσιν τῶν ἀπαραιτήτως ἀναγκαίων τούτων ἐφεῦρεν ἄλλα μέσα, δι' ὧν εὐκολώτατα λύει πᾶσαν ἀπορίαν, τ. ἔ. τὰς ρίζας καὶ ἀπό τινος χρόνου τὰς προϋποθέσεις ταύτας δῆθεν ἀρχαίων τύπων, ὅπως ἐξεθήκαμεν. Ὅτι δὲ ταῦτα οὐδαμῶς τὴν ἐπιστήμην προάγουσιν, ἐννοεῖ ὁ καὶ ἐλάχιστον γραμμάτων γευσάμενος.

Ἐνῶ δὲ ἀφ' ἐνός ὁ κ. Def. εἰς εὐκόλον ἐξήγησιν τύπων τινῶν προϋποθέτει λέξεις οὐδέποτε ὑπαρξάσας, ὑπολαμβάνει ἀφ' ἑτέρου ἄλλας ἀχρήστους καὶ ἀρρήτους, εἰ καὶ ἐν τῷ καθ' ἡμέραν λόγῳ καὶ ἐν τῷ γραπτῷ εἶνε γνωσταὶ π. χ. ἐν σελίδι 143 σημειοῖ ὁ κ. Def. δι' ἀστερίσκου τὴν λέξιν ἀστροφεγγιά, ἣτις εἶναι γνωστοτάτη παρ' ἡμῖν ἐν Κρήτῃ ὁμοίως ἐν Κυθήροις καὶ ἐν Σκιάθῳ καὶ ἄλλαχοῦ, ἀναγινώσκειται δὲ καὶ ἐν τῇ γραμματείᾳ· τίς ἀγνοεῖ τὸ νέου ποιητοῦ ἠδιστον;

Δίπλωσε χρόνε δίπλωσε τὰ κούραστα φτερά σου.
ὦραις γλυκαῖς μὴ φεύγετε σταθῆτε μιὰ στιγμή,
καὶ σὺ μὴ φεύγῃς νύχτα μου μὲ τὴν ἀστροφεγγιά σου . . .

Ἀναγινώσκειται δὲ τέλος καὶ παρὰ Δουγκακίῳ. Ὅμοίως ἐν σελ. 145 λέγεται ἀρρητον τὸ ἐξωστέγιον, εἰ καὶ ἐν Κρήτῃ εἶνε πασίγνωστον τὸ (ἐ)ξώστεγο ἐν σελ. 28 σημειοῖ τὴν λέξιν ξύσμα δι' ἀστερίσκου, εἰ καὶ γνωστοτάτη καὶ δόκιμος, κεῖται δὲ καὶ παρὰ Ἡσυχ. ὁμοίως δὲ τὸ παράγωγον ξυσμάρα παρὰ Δουκ.

Ἐν σελ. 39 ἀναγινώσκειται «Μακρὸν πρὸ τῆς ἀκμῆς τῆς Ἑλλ. Γραμματείας εἶχε καταστῆ συχνὴ ἢ περιφρασις τοῦ παρακειμένου. . . Ὁ περιφραστικὸς παρακείμενος (καὶ ὑπερσυντελικὸς) φαίνεται ὅτι πολὺ ἐνωρὶς εἶχεν ἐκβάλλῃ τὸν μονολεκτικὸν ἐκ τῆς γλώσσης τοῦ λαοῦ.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον (πάλιν μόνον πιθανῶς¹) αἱ καταλήξεις τοῦ Ἄορίστου διὰ τὸν ὀδόντα τοῦ χρόνου, ἰδιαιτέρως δὲ διὰ τὴν τῷ Λακωνικῷ ἰδιάζουσαν ἔκπτωσιν τοῦ σίγμα μεταξὺ δύο φωνηέντων εἶχον καταστῆ ἀμυδραὶ ὥστε δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ ἐκτελῶσι τὴν ἰδίαν λειτουργίαν. Ὁ ἀόριστος κατῆλθε λοιπὸν εἰς τὸν τάφον ἀλλ' ἡ γλῶσσα ἐπίσταται ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἀπώλειαν οὕτω σπουδαίων στοιχείων· καὶ τί ἦτο εὐκολώτερον ἢ νὰ μεταχειρισθῆ τὸν ἀπλοῦν παρακειμένον, ὅστις διὰ τοῦ περιφραστικοῦ εἶχε καταστῆ περιττός εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἀπολεσθέντος στοιχείου τούτου; καὶ ὅτι ἐν χρόνῳ παλαιῷ ἐγένετο, μαρτυρεῖ τόδε, ὅτι ἡ ῥίζα Γεπ ἐξ ἧς ἐσχηματίσθη ἐνεστώς, *ἐπέω καὶ ἐντεῦθεν ἀόρ. ἐπέκα, ἔζη ἔτι καὶ εἶχε παραγωγικὴν δύναμιν!! Ἐπειδὴ δὲ οἱ νέοι οὗτοι ἀόρ. δὲν ἐξέφραζον τὴν ἔννοιαν τοῦ παρακειμένου, ἦτο ἀνάγκη ν' ἀποβάλλωσι καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν δς μόνῳ τῷ στελέχει τοῦ παρακειμένου ἰδιάζει, καὶ ἀντ' αὐτοῦ νὰ λάβωσι τὴν αὔξησιν.

Τὰ ἀμαρτήματα ἐν τούτοις εἶνε οὕτω πολλὰ καὶ πολυειδῆ, ὥστε κατὰ τὸν Ὅμηρον

Τί πρῶτον τί δ' ἔπειτα τί δ' ὑστάτιον καταλέξω,
λάθε' ἐπεὶ πολλά...

Ἐν πρώτοις διαπράττει ὁ κ. Def. τὸ ἀμάρτημα νὰ μεταχειρίζηται κατακόρως μεταφορικὰς ἐκφράσεις π. χ. ἐν σελ. 152 «ἀλλ' ἡ γλῶσσα ἠσθάνετο τὴν σπουδαιότητα τοῦ στοιχείου τούτου» καὶ αὐτόθι «χωρὶς ὅμως νὰ ἔχη ἡ γλῶσσα ἰδιαιτέρον τι πρὸ ὀφθαλμῶν» ἐν σελ. 174 «δι' αὐτὸ θὰ ἦτο ἀξία ἐπαί-

¹) Πραγματευόμενος ὁ κ. Def. τὴν τοῦ παρακειμένου ἐν σελ. 39—41 φροντίζει, ὅπως ὅσῳ ἀδυνατώτερα διδάσκει, τόσῳ μᾶλλον συνιστᾷ ἡμῖν αὐτὰ διὰ τοιούτων διαβεβαιώσεων ὅτι εἶνε πιθανὰ ἢ καὶ βέβαια, οὕτω σελ. 36 στίχ. 12 κάτωθ. καὶ δι' ἐμὲ ἔχει μεγάλην πιθανότητα, ὅτι οἱ Λάκωνες ἐτόνιζον δεδῶκα «46 στίχ. 2 ἄνωθ. «πάλιν μόνον πιθανῶς» 13 στίχ. κάτωθ. «ἐμοὶ καθίσταται σχεδὸν βέβαιον (τὸ αὐτὸ δ' 39 στίχ. 12 κάτωθ. εἶχε μεγάλην πιθανότητα) σελ. 41 στίχ. 1 «καὶ δι' ἐμὲ εἶνε εἰς μέγαν βαθμὸν πιθανόν (τὸ αὐτὸ ὅπερ ἄνωτέρῳ ἦν σχεδὸν βέβαιον).

νων (ἢ διάλεκτος τῆς Καστανίτσας)» κτλ. ἀνωτέρω ἐβλέπομεν τὸν ὀδόντα τοῦ χρόνου καὶ τὸν νεκρὸν τοῦ Ἄορίστου κατερχόμενον εἰς τὸν τάφον! Ὁ κ. Def. ἀγνοεῖ ὅτι ἐκφράσεις τοιαῦται, εἶνε ἀπὸ πολλοῦ χρόνου αὐστηρῶς ἀπηγορευμένα, διότι ὀρθότατα ἀπὸ τοῦ 1867 ἐδίδαξεν ὁ διάσημος Ἀμερικανὸς Ἰνδολόγος καὶ γλωσσολόγος Whitney ἐν τοῖς Ἀκαδημαϊκοῖς ἀναγνώσμασι σελ. 14 τῆς Γερμανικῆς μεταφράσεως, ὅτι τὸ μέγιστον μέρος τῶν διεστραμμένων περὶ γλώσσης παραστάσεων καὶ ἐσφαλμένων διδασκαλιῶν κεῖται ἐν ταῖς μεταφορικαῖς ἐκφράσεσι ταύταις καὶ ὅτι ἡ γλωσσική ὡς θετικὴ ἐπιστήμη ἔχει ἀνάγκην γλώσσης σαφοῦς, ἀπερίττου καὶ ὅσον ἔνεσι κυριολεκτικῆς· θαυμασῶ δὲ τρόπῳ ἀπέδειξεν αὐτὸς ὁ κ. Def. ὅτι σύγχυσις καὶ σκότος εἶνε τὸ ἄμεσον ἐπακολούθημα τῶν τοιούτων γράφων ἐν σελ. 100 τάδε «ὁ ἀληθὴς λόγος (τῆς ἀπωλείας τῆς λέξεως ἄρτος), εἶνε, ὅτι ἐν τῷ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνι τῶν λέξεων ἄρτος καὶ ψωμὸς τὸ β'. ἤρατο τὴν νίκην.» Διότι ἀποβληθεισῶν τῶν μεταφορικῶν ἐννοιῶν τοῦ ἀγῶνος τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς νίκης, ὁ ποταμὸς τῶν λοιπῶν λέξεων δηλοῖ τοσοῦτον «ἡ ἀληθὴς αἰτία τῆς ἀπωλείας τῆς λέξεως ἄρτος εἶνε ὅτι αὕτη ἀπώλετο.» Δὲν ἤξεύρω ἀν οἱ ἄλλοι ἀναγνώσται τοῦ κ. Def. ἔχουσιν οὕτως ἀνεπτυγμένην τὴν ἐπίζηλον ἀρετὴν τῆς ὀλιγαρκείας ὥστε καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐξηγήσει ν' ἀρκῶνται· δυστυχῶς ἐγὼ ἀναγκάζομαι νὰ ὁμολογήσω ὅτι δὲν ἀρκοῦμαι. Τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς ἀπωλείας τοῦ ἐσθίειν, ἄρτος, καὶ τῶν τοιούτων ἐδίδαξεν ὁ φίλος μου κ. Βάσης ἐν τῇ «Κλειοῖ» τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀριθ. 1064.

Δεύτερον ποιεῖται ὁ κ. Def. τὸ καὶ ἄλλοτε ἐν Bezenberger Beitr. VI 332 παρατηρηθὲν αὐτῷ σφάλμα, ὅτι παρέχει χρονολογίας οὐδεμίαν ἐχούσας ἀξίαν «ἤδη ἐνωρίς» πρότε; «κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον» τίνα; Ἐπειτα πῶς θὰ δυνηθῇ ὁ κ. Def. ν' ἀποδείξῃ τὸν καθ' ὀλοκληρίαν ἀσύστατον αὐτοῦ διισχυρισμὸν ὅτι πολὺ πρὸ τῆς ἀκμῆς τῆς Ἑλλην. Γραμματείας εἶχεν ἀποβῆ συχνὸς ὁ περιφραστικὸς παρακείμενος; Διὰ τῶν δύο ἐκ
(ἀκολουθεῖ)